GŁOS POMORSKI

Nr. 261 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 15000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **105.000** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcznie **111.750** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 125.000 mk., do Niemiec 160,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. **201193** Miejsce płatności wykonania: Grudziądz

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra **w dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 10.000 mk., **w dziale reklamowym** na stronie i 3-łamowej przed tekstem 50.000 mk., wśród tekstu 35.000, za tekstem 25000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłok. dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południu

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** czwartek, dnia 15-go listopada 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Zamach krakowski w Sejmie.

Minister Kiernik stwierdza, że krwawe zajścia w Krakowie były uplanowane przez czerwoną bojówkę.

Jeszcze w dniu 5 listopada zapowiadali prowodyrzy socjalistyczni, że „godziny tych panów, którzy wysyłają policję — są już policzone“.

Warszawa, 13. 11, (PAT). Na posiedzeniu Sejmu w dn. 13 bm. odesłano w pierwszem czytaniu do komisji ustawę

o ratyfikacji konwencji

w sprawie określenia najniższego wieku dopuszczenia dzieci do pracy przemysłowej i w marynarce oraz pracy nocnej, w sprawie zatrudniania kobiet przed i po porodzie, w sprawie pośrednictwa pracy i odszkodowaniu dla marynarzy na wypadek bezrobocia z powodu rozbicia się statku. wreszcie w sprawie bezrobocia.

Przystąpiono do ratyfikacji konwencji handlowej z Jugosławią.

Sprawozdawca p.. Dymowski (Ch. D.): traktat, który podpisano 23 października 1923 r. Ma on **dla Polski wielkie znaczenie, gdyż otwiera przemysłowi rynek zbytu w Jugosławji.**

Konwencja została już ratyfikowana przez skupczynę jednomyślnie, co dowodzi chęci Jugosławji nawiązania ściślejszych stosunków z Polską.

Ustawę en bloc, jednomyślnie **przyjęto w drugiem czytaniu.**

Cała Izba oraz rząd w komplecie stojąc,

urządziły owację

obecnym na galerji posłom jugosłowiańskim. Odezwały się oklaski i okrzyki: niech żyje Jugosławia, przyczem Jugosłowianie powstali również z miejsc i bili brawa,

Ustawę przyjęto również w trzeciem czytaniu.

Po referacie p. Rusinka (PSL) przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu ustawę w sprawie podatku dochodowego na G. Śląsku.

P. ks. **Olszański (Ch. D.)** referował nowelę do ustawy o zaoparzeniu inwalidów wojennych.

P. **Greiss (Ch. N.)** wniósł poprawkę do art. 3 aby ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym o przedłożeniu postępowania celem uznania kogoś za zaginionego były bezpłatne.

Oprócz tego mówca zgłosił rezolucję, domagającą się, aby podania w tej materji były do 30 dni załatwiane, lub też w razie niemożności, by zawiadamiano strony, na jakie przeszkody załatwienie napotyka.

P. **Bigoński (Ch. Dem.)** wniósł rezolucję o wezwanie rządu, aby badania lekarskie osób, pozostałych po zaginionych i poległych, mające na celu ustalenie ich zdolności do pracy były bezpłatne.

Głosowanie nad temi poprawkami odłożono.

Przystąpiono do ustawy o zniesieniu

Ministerstwa zdrowia publ.

Ustawę referował p. **Kozłowski.**

Następnie powrócono do głosowania nad ustawą o zaopatrzeniu inwalidów, przyjmując ją w drugiem czytaniu.

Co mówi min. spraw wewnętrzn. Kiernik o krwawych zajściach w Krakowie

Poza porządkiem dziennym p. marsz. udzielił głosu **p. min. Kiernikowi.**

P. min. odczytał następujące przemówienie wśród **niemilknącego hałasu:**

Od pierwszych dni października

ujawniły się tendencj strajkowe wśród różnych kategorji pracowników, podajacych jako motyw **ciężkie materjalne położenie w związku z panującą drożyzną.**

Tendencje te, o ile miały objąć także pracowników państwowych, nie osiągnęły zamierzonego skutku i pracownicy państwowi oprócz części kolejowych i pocztowych **oparli się hasłom strajkowym.**

Gdy w międzyczasie także zlikwidowany został proklamowany

wielki strajk

w zagłębiu węglowem G. Śląska, a następnie dabrowskiem, a wreszcie także i w przemyśle włókienniczy i **w Łodzi** można było uważać ruch strajkowy **za zlikwidowany, gdyby nie samorzutny dziki strajk maszynistów,** który ponownie ożywił tendencje strajkowe na kolejach i poczcie.

Ponieważ obowiązkiem rządu w imię najżywotniejszych interesów państwa było **nie dopuścić do zatamowania ruchu kolejowego** i połączonego z tem zamieszania i niedomagań, w tak ciężkiej sytuacji gospodarczej, ponieważ zastój ruchu kolejowego mógł **zagrozić aprowizowaniu najważniejszych ośrodków miejskich i przemysłowych** i pogorszyć jeszcze ciężkie położenie ludności, rząd był zmuszony

przez powołanie rezerwistów

z pośród kolejarzy zabezpieczyć ciągłość komunikacji i przyjść z pomocą pracującym, którzy wytrwali w pracy. —

Niestety te podyktowane kategorycznym nakazem i interesem państwa zamierzenia spotkały się **z krytyką.**

Podawano w wątpliwość ich sprawność ze strony odpowiedzialnych przedstawicieli społeczeństwa, co spowodowało **uchylenie się miejscami od spełnienia rozkazu wojskowego.**

Okazało się **koniecznem** ze strony władz wojskowych ogłoszenie w jednym z okręgów **sądów doraźnych dla łamiących obowiązki wojskowe.**

Proklamowanie na dzień 5 listopada

strajku powszechnego wniosło szczególnie w zapalne ogniska strajkowe znaczny ferment, który doprowadził do ubolewania godnych wypadków w dniu 6 listopada w **Krakowie, Borysławiu,** a nastepnie **w Tarnowie.**

Ofiary, jakie padły w tych miejscowościach, położyć należy w znacznej mierze na karb **agitacji tych żywiołów,** które wniosły do strajku hasła, **nie mające nic wspólnego z dążeniami ekonomicznemi robotników o poprawę ich bytu.**

Należy stwierdzić, że we wszystkich tych wypadkach starcia organów bezpieczeństwa i wojska z demonstrantami wyprzedzone zostały

aktami gwałtu wobec policji

i wojska, szczególnie w Krakowie, gdzie już w dniu 5 listopada zostało rannych kilkunastu policjantów bez poprzedniego użycia przez nich broni.

Zajścia doprowadziły w dniu 6 listopada do **ofiar,** które padły po obu stronach.

Badając przyczyny, nie można pominąć faktów, które bądź poprzedziły zajścia, bądź miały miejsce już w czasie tych ubolewania godnych wypadków.

I tak faktem jest, że niemal na wszystkich zgromadzeniach strajkujących zapadły rezolucje, żądające

ustąpienia obecnego rządu.

Jedno z takich zgromadzeń, a mianowicie w Krakowie uważało za dopuszczalne wysłać nawet delegację do wojewody z żądaniem, aby **rezolucję zakomunikować rządowi centralnemu.**

Faktem jest, że na zgromadzeniach tych wzywano powołanych do służby wojskowej kolejarzy i pocztowców. aby **wezwania wojskowe dali prezydjum wieców i wmawiano w nich, że nie są zobowiązani uczynić zadość tym wezwaniom**

Faktem jest,

że w domu Kasy chorych w Krakowie w dn. 5 listopada mówca Hoffmann zapowiadał zgromadzonym przed tym domem, że **godziny tych panów, którzy wysyłają policję, są już policzone.**

Faktem jest, że wczasie zajść w dniu 6 listopadzie przywieziono amunicję do Domu Robotniczego.

Faktem jest, że na szwadron ułanów urządzono zasadzkę, obsadzając okoliczne domy, z okien których

strzelano do ułanów,

przyczem zajęto prywatne mieszkania, wyrzucając ich mieszkańców.

Faktem jest, że wedle opinji znawców wojskowych. atak na wojsko, a w szczególności na ułanów był prowadzony wedle wszelkich zasad taktyki wojskowej, wreszcie faktem jest, że wśród zwróconej broni wojskowej znalazła się broń przez wojsko nie używana, w szczególności 2 karabiny rosyjskiego systemu.

Szczegóły zaścia ustalą wszczęte już i prowadzone z całą dokładnością dochodzenia policyjne i karno-sądowe, które też niewątpliwie wykryją winnych i spowodują pociągnięcie ich do odpowiedzialności.

Rząd zarządził natychmiast co należało, aby na stanowiskach kierujących nastąpiły zmiany, któreby na przyszłość dały rekojmię należytego wykonywania obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i porządku.

Rząd, posiadajac

świadomość ciężkiego położenia materjalnego ludności nie **zaniedba** niczego, coby położenie to polepszyło, z drugiej strony jednak **wystąpi na przyszłość bezwzględnie przeciw wszelkim próbom zaburzeń wewnętrznych życia w państwie, któreby przekroczyły granice dozwolone ustawą i interesem państwa.**

P. minister skończył przemówienie wśród nieustannego **bicia w pulpity na lewicy, która pod koniec przemówienia śpiewała: „O cześć wam panowie!“ Na prawicy oklaski.**

Po przerwie p. marszałek oświadczył, **że wpłynął** wniosek otwarcie dyskusji nad przemówieniem **p. min.** Kiernika.

P. Konopczyński (ZLN.) w dłuższem rpzemówieniu nawiązując do wypadków krakowskich zaznaczył, że opinja jest zaniepokojona, czy śldeztwo toczy się **dość** szybko.

P. Czapiński (PPS.) atakuje rząd, **przypisując mu** winę wypadków krakowskich, **wreszcie zgłasza rezolucję, domagającą się ustąpienia rządu.**

P. Stroński (Chrześc. Nar.) stwierdza, że **w wypadkach** krakowskich **za** wiele było zgrozy, by z nich **czynić** igrzysko harców stronniczych.

Powracając do wypadków krakowskich, stwierdza, że całe społeczeństwo odnosi się ze czcią do tych żołnierzy, którzy spełnili swój obowiązek.

Następnie p. marszałek udzielił głosu p. Markowi (PPS.). W chwili pojawienia się p. Marka na trybunie, wszczął się hałas i bicie w pulpity, wobec czego p. wicemarszałek zarządził przerwę. Po przerwie p. wicemarszałek odroczył obrady.

Giełda pieniężna

z dnia 14 listopada

Złoty polski	290 000
Marka niemiecka	0.00000
Dolary Stanów Zjedn.	1.785.000
Franki francuskie	100,000
„ belgijskie	86 500
„ szwajcarskie	315.000
Funt szterling ang.	7.875.000
Liry włoskie	78 500
Guldeny holenderskie	680 000
Korony szweckie	472.000
Korony duńskie	305.500
Korony norweskie	260.500
Korony czeskie	51.700

W obronie dóbr kościelnych.

Pierwszy rząd większości narodowej.

Grudziądz, 14 listopada.

Powstała zatem na zasadzie układu stronnictw w maju rb. upragniona większość narodowa, oczekiwana przez wszystkich wysławiona jako niezawodny punkt zwrotny w dziejach Polski.

Jednakowoż tej większości narodowej **dziwnie** jakoś się nie wiodło.

Snać zemścił się na niej fakt,

że na niezdrowych

i niesrawiedliwych oparto ją zasadach, na **świadomej** krzywdzie kościoła katolickiego.

Stronnictwo, które przy układach uzyskało przewagę, największy też uzyskało wpływ w gabinecie. Wiadomo, że rządy w krótkim czasie przyniosły rozczarowanie.

Brak planu, energji,

rozbieżnie nie ujęte w całość rządy Witosa od czerwca rb. nikogo nie zachwyciły. Na nowy rząd spadła spuścizna poprzedniego rządu w postaci gwałtownego spadku marki i potężnej fali, rosnącej drożyzny.

Nadzieje pokładane w rządzie narodowym, prysły, lewica tryumfuje.

Odwracją się od rządu nawet

zwolennicy z zespołu stronnictw,

z trudnością tylko powstrzymuje się krytykę we własnym obozie. Nigdy, od czasu powstania Polski, obóz prawicowy nie miał tak mało powagi i tak mało szacunku w Polsce, jak po objęciu rządów, przez narodową większość.

W kołach katolickich zaczęto szeptać, że to **kara Boża.**

Ne wiodło się lewicowym rządom, by **wyciagnęły rękę po dobro kościelne,** nie wiedzie się prawicowym, bo i prawica dopuszcza sie **gwałtu wobec kościoła katolickiego!**

Rząd większości narodowej

niestety także korzysta z dawnych praw, któremi zaborcy skrępowali Kościół katolicki. Praktyka urzędów wobec Kościoła katolickiego również wroga, a często niezgodna z konstytucją.

Skądże w takich warunkach ma przyjść błogosławieństwo Boże!

I otóż na własnem ustroju

Polski mamy widoczny dowód, że świętości praw moralnych i kościelnych nie narusza się **bezkarnie**. Gdyby bowiem stronnictwa narodowe, zawierające układ umowy byłyby się oparły Piastowcom i nie pozwoliły się wciągnąć na drogę gwałcenia konstytucji i praw Kościoła katolickiego, byłoby to uchroniło obóz narodowy od poniżenia, a uzdrowiło życie polityczne Polski.

Obóz narodowy zbyt przedwcześnie zawarł układ z piastowcami i zbyt wcześnie objął rządy w Polsce.

Gdyby przedstawiciele stronnictw w czasie układów byli stanowczo oparli się na konstytucji, nie godząc się na uszczuplenie praw Kościoła, gdyby byli żądali, aby Piastowcy bez ubocznych tendencyj, bez partyjnych interesów **przystąpili do świętego dzieła**

ratowania Polski,

może byłyby się narazie układy rozbiły, może przez pewien czas byliby Piastowcy jeszcze pozostali w zespole lewicowym, a spadek waluty i idąca zatem drożyzna byłyby swojem brzmieniem spadły na lewicę i Piasta a nie na obóz narodowy.

Po kilku miesiącach takiego stanu byliby Piastowcy zmuszeni

pójść z prawicą

bez stawiania warunków niegodnych, bez zatruwania polityki polskiej agitacją partyjną i wtedy cały naród poszedłby za tak utworzoną większością z pełnem zaufaniem i przeświadczeniem, że **wysiłkom nieskalanym żadną nieuczciwą tendencją towarzyszyć będzie błogosławieństwo Boże.**

Na posłów narodowych,

którzy, spiesząc się do władzy, spuścili z oka i **podeptali moralne zasady**, prawa konstytucyjne i kościelne spadnie **dziś pełna odpowiedzialność** za poniżenie obozu narodowego, naruszenie Konstytucji i praw Kościoła.

Zemściło się na prawicy **lekceważenie praw moralności i Kościoła** — za krótkowidztwo zbyt słabych i gorących polityków narodowych **pokutują dziś** wszystkie **stronnictwa narodowe.**

Większy Pan Bóg, niż pan Rymsza.

*

Z ostatniej chwili.

Encyklika papieska

wychwala wielkiego męczennika Bisk. Józefata Kuncewicza.

Rzym, 13. 11. (Pat.) W encyklice z dnia 12 listopad br. Papież, nawiązując do zasady wzniosłej **jedności, którą Chrystus uważał za podstawę Kościoła**, wspomina **schizmę**, która oderwała większą część Wschodu od Zachodu i dodaje, że Bóg dla konsolidacji dzieła **przywrócenia jedności Kościoła**, postanowił je przypieczętować męczeństwem.

Oto biskup Józefat Kuncewicz, należący do słowiańskiego obrządku wschodniego, **zabity został za obronę jedności Kościoła 12 listopada 1623 r.**

Papież, wspominając tę rocznicę, aby wykazać specjalne uczucia Ojca i najwyższego Pasterza dla słowiańskiego obrządku wschodniego, **wychwala wielkiego męczennika**, którego krew przypieczętowała jedność kościoła i spowodowała nawrócenie morderców.

Kościół rzymski — głosi dalej encyklika — **dążył zawsze do poszanowania i zachowania obrony i czci godnych obrządków**, które wschód chrześcijański oddziedziczył przed wiekami po ojcach.

Elastyczne słowo honoru Ludendorffa.

Monachjum, 13. 11. (Pat.) „Münch. Neueste Nachr." zamieszczają oświadczenie gen. Ludendorffa, w którem generał wyjaśnia, że w piątek po starciu przed zamkiem dał słowo honoru bynajmniej nie w tym sensie, że rezygnuje z wszelkiego dalszego ruchu narodowego; przeciwnie uważa on ruch ten za jedyną drogę, wiodącą do uzdrowienia Niemiec i narodu niemieckiego i poświęci się mu nadal.

Jego słowo honoru odnosiło się tylko, jak mówił, do pobytu w Monachjum i do powstrzymania się od wszelkiej akcji antypaństwowej.

W czasie śledztwa zobowiązał się do tego, jako człowiek honorowy bez żadnych ubocznych myśli.

Sądy doraźne w Bawarji.

Berlin, 13. 11. (PAT). Bawarska rada ministrów omawiała wczoraj sytuację wytworzoną przez ostatnie wypadki w Monachjum i upoważniła Kahra do utworzenia sądów doraźnych.

O kontrolę cen węgla.

O zmniejszenie dni świątecznych.

Lwów, 13. 11, (PAT). Izba Handlowo - Przemysłowa uchwaliła zwrócić się do rządu w sprawie utworzenia organu państwowego, któryby przeprowadzał kontrolę cen węgla.

W sprawie dni świątecznych uchwalono zaproponować zmniejszenie liczby świąt w roku do 8.

„Straż Narodowa" w Wielkopolsce.

Obywatele wielkopolscy chcą czynnie przeciwdziałać anarchji.

W gazetach poznańskich ogłoszona została odezwa, wzywająca do **skupienia wszystkich sił narodowych dla przeciwdziałania anarchji.**

Zasadą i celem ma być niesienie pomocy potrzebującym, a zamożniejsi mają pomagać nędzy. Niech ci — powiada odezwa — **którzy osiągnęli olbrzymie zyski wojenne, część ich oddadzą dla dobra ogółu."**

Do tworzenia Straży Narodowej powołany został p. **Bronisław Śniegocki**, który organizować je będzie na fundamencie b. Zachodniej Straży Obywatelskiej.

Polacy Wolnego Miasta wobec wyborów do Sejmu gdańsk.

W niedzielę 18 bm. odbędą się wybory do sejmu gdańskiego czyli „Volkstagu".

W „Gaz. Gdańskiej" ukazała się odezwa wzywająca obywateli wolnego miasta do głosowania na listę: **Dr. Kubacz**, sekretarz związków zawodowych **Jedwabski**, adwokat **Langowski.**

Odezwa powiada, że dotychczas w Gdańsku kierujące osobistości uprawiały **politykę berlińską**, a zapomniały, że **losy Gdańska złączone są z Polską.** Potrzeba zaś, aby uprawiano politykę prawdziwie gdańską.

Osobną odezwę do ludności polskiej ogłasza **prezes Gminy Polskiej** w Wolnem Mieście Gdańsku, aby Polacy bez **różnicy przekonań** spełnili karnie swój **obowiązek obywatelski** przy wyborach.

W ub. tygodniu odbyła się wielka akademja w stoczni na rzecz budowy kościoła katolickiego dla ludności polskiej. Udział był ogromny. Przemawiał wśród powszechnego entuzjazmu **X. arcybiskup Teodorowicz**, który przybył wtowarzystwie X. prał Godlewskiego.

Prócz tego przybył biskup Gdański X. O'Rourke.

Bukareszt, 13. 11. (Pat.) **Urzędowe śledztwo w sprawie wybuchu w Bragadiru stwierdziło, że wybuch spowodowany został nieostrożnością jednego z robotników przy demontowaniu pocisków z gazami trującymi, czego podjęło się pewne towarzystwo prywatne.**

Bruksela, 13. 11. (PAT)). Ponieważ były kronprinz znajduje się na liście przestępców wojennych, rząd belgijski popierać będzie wszystkie kroki i sankcje, jakie zamierza podjąć Konferencja Ambasadorów.

Paryż, 13. 11. (PAT). Konferencja Ambasadorów na posiedzeniu popołudniowem rozpatrywała odpowiedź niemiecką w sprawie powrotu kronprinza.

Postanowiono zawiadomić rządy zainteresowane o rezultatach wymiany poglądów między ambasadorami, którzy uznali sytuację za bardzo poważną i wymagającą interwencji.

Ateny, 12. 11. (Pat.) Do króla zwrócił się były minister pełnomocny Grecji w Waszyngtonie Russos i zaproponował mu, aby albo abdykował, albo opuścił przejściowo kraj aż do chwili przeprowadzenia nowych wyborów oraz plebiscytu w sprawie ustroju państwa.

W odpowiedzi na tę propozycję król oświadczył, że nie podejmie żadnej inicjatywy i że całkowicie zastosuje się do opinji rządu.

Donoszą z Teheranu, że szach perski opuścił dnia 4 listopada Teheran i udaje się do Zachodniej Europy.

Na ulicach Aten rozrzucają odezwy podpisane przez gen. Pangalosa, admirała Hadjikirjakossa i pułk. Kondylisa z wezwaniem do greckiego narodu, aby się oświadczył czy pragnie ogłoszenia złożenia z tronu dynastji.

*

Firma „Kijewski, Szolce i S-ka", fabryka kwasu siarkowego, która w tych dniach obchodziła jubileusz 100 lat swego istnienia przystąpiła do przewalutowania swojego majątku. W związku z tym informują nas, że w najbliższych dniach ma być wypuszczona nowa emisja akcji tej fabryki dając 6 akcji darmowych za jedną dawną.

*

Na wypadek niekorzystnego dla dynastji plebiscytu tron pozostałby nieobsadzony aż do czasu uchwalenia przez zgromadzenie narodowe nowej konstytucji.

*

Informują nas, że polski Bank Przemysłowy zorganizował Towarzystwo przemysłowe, mające na celu poszukiwać na obszarze ziem polskich koaliny.

Z dnia.

Jak to b. wojewodzie Gałeckiemu zęby szczękały...

O niezdarności i tchórzostwie władz krakowskich świadczy i taki fakt, że gdy minister Kiernik, będący podówczas w Warszawie, podczas najgorętszej strzelaniny w Krakowie rozmawia telefonicznie z wojewodą p. Gałeckim, temu ostatniemu tak zęby szczękały ze strachu, że nie był w stanie Kiernikowi udzielić żadnych wyjaśnień, tylko ustawicznie wołał do telefonu:

— Słyszy pan? znowu strzelają! o, słuchaj pan . . . salwa . . . druga salwa!

A socjaliści już po kapitulacji mieli jeszcze niejedną szczęśliwą chwilę.

Jak wiadomo, rozbroili wielu żołnierzy i trzymali ich jako „jeńców i zakładników" w Domu robotniczym.

Gdy ostatecznie, trzeba było oddać zdobycz, władze nie wpadły na tę prostą myśl, aby z pomocą innego oddziału wojskowego jeńców z Domu robotniczego zabrać, tylko pozwoliły na to, że **konwój uzbrojonych robotników prowadził rozbrojonych żołnierzy w jasny dzień**

Mowa ks. prob. Dembka

wygłoszona w kościele parafjalnym w Grudziądzu na nabożeństwie za dusze poległych w Krakowie oficerów i szeregowych.

Grudziądz, 14 listopada.

„Komu Cię przyrównam albo komu Cię przypodobam, z kim Cię porównam i pocieszę córko Syońska? Bo wielkie jest jako morze skruszenie Twoje, któż cię zleczy?"

Tak wołał przed wieki, żałobni słuchacze, prorok Jeremiasz, przejęty bólem i zgrozą na widok klęski, która nawiedziła ukochaną Jego stolicę.

I drżącą z wzruszenia ręką uderzył w harfę i wyśpiewał z zbolałego serca treny, które po wszystkie czasy świadczyć będą o bezgranicznym jego oddaniu się Ojczyźnie i o głębokiem umiłowaniem swojego narodu.

Otóż wtej chwili uroczystej, w której korni pochylamy głowy przed bohaterstwem obrońców Polski i przed majestatem Ich śmierci, chciałbym wołać głosem wielkim:

„Powstań z grobu twego, proroku Jeremiaszu, weź okowy żelazne na ręce i nogi twoje, przepasz biodra Twoje włosienicą i po tylu wiekach milczenia uderz po raz drugi w harfę Twoją złotą. Przed Sobą masz tu lud Boży, zziety i złamany pod ciężkim krzyżem bólu.

Patrz ten Kraków, ta święta dla Polski Syonu góra zbryzgana krwią synów najlepszych, co zginęli z rąk bratobójczych.

Powtórz nam twój lament nad miastem nieszczęsnem, które poważne wiekiem, czcigodne pamiątkami, promienna aureolą świętych patronów narodu, których ciała tam spoczywają, splamione zostało ohydą Kainowej winy.

Twoim słowom łzy polskie wtórować będą i popłyną Wisłą hen do modrych fal Bałtyku i echem boleści odbiją się w puszczach litewskich i w górach tatrzańskich. — I wyciąga z Wawelu ręce błagalne Stanisław biskup nasz i męczennik — podnosi się z grobu Jacek św., patron nasz możny i orędownik, spływają z niebios chluba tronu polskiego Salomea błogosławiona i Jan Kanty, ta droga perła w koronie świętej chwały polskiej — drżą w grobach prochy Batorych i Zygmuntów, odzywa się duch Kościuszki i Księcia Józefa — i całe te zastępy w purpurze i w siermiędze — w habicie i pancerzu . . .

Ach, gdyby oni płakć mogli, gorzką by łzą nad tobą zapłakali, wołając chórem: „O Krakowie, o Krakowie, nawróć się do Pana Boga twojego. —

Na ulicach bowiem prastarego grodu zginął żołnierz polski z rąk bratobójczych, zginął zdradziecko i podstępnie, umierał z rąk Polaka dobijał go polski bagnet, żgał go polski nóż!

Mnóstwo Kainów jest wpośród nas! —

Lecz nie —

Kto targnął się na żołnierza polskiego, to nie nasz — duchem to obcy, duchem to wróg! Ini szatani byli tam czynni!" Przebacz więc Boże, bo to serca wygorzałe i ostygłe, co nigdy nie chciały być twoim ołtarzem, a nad nami zlituj się i nie karz nas w przyszłości naszej — nie odbieraj nam przeszłości naszej!

Bo oto ślubujemy Ci, że nie napróżno polała się niewinna krew bohaterska. Śmierć tych poległych bowiem a poległych za nas, za naszą wolność i niepodległość rozeszła się echem grozy po całej Rzeczypospolitej, wstrząsnęła do głębi duszy narodem całym i zespoliła go w jednem uczuciu bratniej żałości i smutku!

W wielkiej tedy chwili niech się wielka w sercu myśl rozbudzi, myśl szczerego powrotu do Boga, bo bez Boga nie będzie wolności, bez Boga nie będzie Polski!

A więc precz od nas lekkomyślność i niewiara, precz pycha i niewiedza, precz rozpusta i zbytek! Niechaj to nieszczęście i to krwawe ostrzeżenie rozwinie się ducha siłę czynnej miłości bratniej, co ścieśni związki świętego nierozerwalnego braterstwa armji z narodem! —

Pójdźmy tedy wszyscy pielgrzymką do grobów mężnych bohaterów obowiązku, błogosławmy ich chwalebne świetlane imiona, aby na zimnem kamieniu zimniejsze często rozgrzały serca, aby z grobów tych dla nas płomień zabłysnął nadziei.

Teraz chwila, o bracia, może od Boga naznaczona do odnowienia nas smych, niechj zaświeci światłem odrodzenia, niechaj Polskę całą uczy, jak kochać, cierpić i umierać dla Ojczyzny a poległym w jej obronie o dla jej chwały niech Chrystus daruje pokój wieczny.

Amen!

Odezwa p. Witosa do Polaków w Ameryce.

Warszawa, 12. 11. (PAT). P. prezes Rady Ministrów Witos wystosował do obywateli polskich w Ameryce **odezwę z okazji uroczystości piątej rocznicy zawieszenia broni po wielkiej wojnie.**

W odezwie tej premier wspomniał o **bohaterskiem poświęceniu się Polaków z za oceanu**, jak również oddał cześć **prezydentowi Wilsonowi** za jego stanowisko w wojnie światowej.

Na święto to — kończy odezwa — przybywa do Was z Polski jeden z tych, **który prowadził Was w walce o wolność i niepodległość, generał Józef Haller,**

Przywozi on Wam ojcowskie i braterskie pozdrowienie z całego kraju. Odda się wraz z Wami wspomnieniom wielkich wypadków, których byliście uczestnikami i wytłómaczy Wam wiele zdarzeń, nie zawsze trafnie pojmowanych.

Korzystając z obywatelskiego i żołnierskiego święta Waszego, narodu i rządu polskiego, proszę Was o dalszą ciągłą pamięć, o **stałą i wytrwałą pracę dla Ojczyzny**, potrzebującej nieustannych, prawych wysiłków wszystkich swoich synów, **aby mocarstwową swą potęgą stać się pod stawą prawa i szczęścia dla wszystkich Polaków.**

Niech żyją Stany Zjednoczone! Niech żyje Polska! Niech żyje wolność i niepodległość.

Prezes Rady Ministrów **Witos.**

Nowe Tow. Kupców w Bydgoszczy z pejsami.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Bydgoszcz, 14 listopada.

Bratni Warsz organ „Dziennik Bydgoski" donosi:

Dowiadujemy się, że **czysto żydowskie Towarzystwo Kupców w Warszawie** (Centrala na całą Polskę — ul. Senatorska 22) **założyło w Bydgoszczy filję.**

Na jej czele stoją następujący pionierzy judaizmu w Bydgoszczy: **M. Wasserzeug, J. Piwko, B. Gelbhardt, H. Lewin, Z. Klotz, F. Lewin i I. Szapiro.**

Widocznie żydzi czują się już w Bydgoszczy na **siłach.**

Że do tego doszło, na to złożyło się wiele przyczyn.

(Również na zalew żydów cierpi **Grudziądz**, który z każdym dniem więcej **traci** swój pierwotny czysto **chrześcijański charakter.** Przyp. Red.)

---

przez miasto, naturalnie ku przygnębieniu jednych, a ku niesłychanej uciesze **żydów i wrogów państwa.**

To są drobne, epizodyczne zdarzenia, ale one dają pojęcie o tem, jaką ohydną była zbrodnia!

Ułani.

(Pamięci pomordowanych.)

Do niebieskiej furty zapukali,
skrwawionemi pukali rękami.
I w milczeniu przed furtą czekali,
ustawieni w ordynku czwórkami.
Szczęknął zamek...
— Ktoście wy?
— Ułani.
— Skąd idziecie krwią cali zmazani
— My z Krakowa. Pułk ósmy. A krwawi,
bo zabili nas bracia rodzeni,
co strzelali z za węgla i z sieni,
we krwi cała ulica się pławi.
— A zabili was za jakie winy?
— Za to, żeśmy przy sztandarze stali,
jako wierne swej Ojczyzny syny,
ze to, żeśmy rozkaz wykonali.
A pierwszego rotmistrza zabili,
porucznika dobili butami,
potem inni się z koni walili
dopędzeni bratniemi kulami.
Krwi ułańskiej popłynęła rzeka,
i skąpała tłumy rozbestwione,
aż jak ona się stały czerwone...
— Chodźcie chłopcy. Pan Bóg na was czeka.

Jah.

Na marginesie.

Morderca twórcą ustawodawstwa polskiego.

Jak wiadomo nad kodeksem polskim pracuje 40-tu pracowników; są między nimi i żydzi . . ., ale że między naszymi ustawodawcami znajduje się moralnie odpowiedzialny morderca naszych stróżów ładu i bezpieczeństwa poległych w Krakowie — **p. Marek** — o tem warto powiadomić opinję publiczną, aby zabrała głos, czy rola Solona i Lykurga w dobrych, jeśli **okrwawionych spoczywa rękach?!**

Cyż duch kreślonych przez nie ustaw n a s z y m będzie duchem?!

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Czwartek Leopolpa, Gertrudy p. **Wschód słońca 7.22 zachód 4.6. Wschód księżyca 1.17 zachód 11.e4.**

Hojny dar na naukę polską.

Towarzystwo naukowe warszawskie otrzymało od pp. Wład. Sulimierskich, ziemian z Kujaw, hojny dar pod postacią wieczystej fundacji im. śp. Kornelego Sulimierskiego w sumie złotych polskich 3 000 i 3 000 000 marek polsk.. od której odsetki przeznaczone są na wydawnictwa dzieł naukowych z zakresu chemji fizycznej.

Lasy w Polsce.

Około 60 proc. z ogólnej powierzchni lasów w Polsce znajduje się w prywatnem posiadaniu. Pozostałe obszary należą do państwa. Specjalnie w Małopolsce przeważą własność prywatną leśną nad państwową, gdyż prawie ¾ całego zalesienia jest w rękach prywatnych. W b. Kongresówce obszar lasów państwowych dochodzi do 38 procent ogólnej powierzchni zalesienia.

—** **Teatr Miejski.** Dziś w śrdoę przedstawienie zniżkowe doskonałej farsy francuskiej „Musisz być moją". Bony ważne.

We czwartek po raz ostatni „Panna służąca". Zniżki ważne.

W piątek po raz ostatni świetny wodewil Grüneckego „Za oceanem". Wszystkie przedstawienia dyrekcja wyznaczyła dla sfer niezamożnych, obniżając ceny biletów do połowy.

W sobotę po raz pierwszy „Przed ślubem", sztuka w 5 aktach K. Zalewskiego.

Sprzedaż biletów codziennie od godz. 10—1 i 5—8 w Teatrze (Tivoli) Telefon 756

—** **Uroczysty obchód listopadowy.** Towarzystwo Czytelni dla Kobiet w porozumieniu z reprezentacjami miejscowych towarzystw kulturalno - oświatowych urządza w środę dnia 21 bm. o godz. 7,30 wieczorem w auli matem.-przyrodn. gimnazjum (ul. Sienkiewicza 21) ku uczczeniu powstania listopadowego **Uroczystą Akademję** z urozmaiconym programem, na który złożą się: słowo wstępne p. Kruszonowej, chór pod batutą prof. Dawidowicza, gra na fortepjanie prof. Sokołowskiej, deklamacja p. Kosteckiej, wykład dyr. Augustyńskiego, śpiew p. Zacharkiewiczowej, występy kwartetu orkiestry wojskowej 64 pp.

Bilety wstępu: na miejsce siedzące 60 000 marek, miejsce stojące dla młodzieży szkolnej 30 000 są wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Kruszony, Toruńska 22 w dzień Akademji od godz. 6-ej wieczorem w gimnazjum matem.-przyrodniczem u wejścia do auli (ul. Sienkiewicza 21 Dochód z Akademji przeznacza się na cele Towarzystwa Czytelni dla Kobiet, Dobrowolne naddatki przyjmuje się z wdzięcznością przy wejściu na aulę. Na uroczystość zapraszamy jak najszersze koła obywatelstwa.

—** **Z targu.** Na dzisiejszym targu sprzedawano mięso po cenach następujących: Wieprzowina 180.000 mk., słonina 254 000 marek, cielęcina 128.000 mk., baranina i wołowina po 128.000 mk., kiełbasy 180, 200 i 260 tys. mk., smalec 360.000 mk.

Masło sprzedawano po 380—400.000 mk. za funt jajka po 400 000 mk. za mendel, ser był w cenie od 90—160.000 mk., cebula po 30.000 mk., owoce od 20—80.000 mk. za funt.

Chleb $2^1/_2$ funtowy sprzedawano po 63 000 mk. Za furę drzewa większą żądano 2 milj., za mniejszą 1 miljon marek. Torf był w cenie po 1300000 mk. za furę.

—** **Kuchnia Ludowa w Grudziądzu.** Wiadomo, że Magistrat, otwierając Kuchnię Ludową, dalsze jej prowadzenie w znacznej mierze opiera na ofiarności całego obywatelstwa tak miasta jak powiatu.

Stwierdzamy z przyjemnością, że obywatelstwo tak z miasta jak i powiatu w podobnych koniecznościach niesienia pomocy nigdy nie odmawia swego poparcia.

Dowodem dary złożone wartości około 200 miljonów.

Do tak dobrych wyników składkowania w powiecie, przyczynił się wielce p. inspektor Klemens Suchożebrski, który osobiście objeżdżając poszczególnych właścicieli rolnych, umiał uzyskać tak piękne rezultaty społecznej ofiarności.

Fakt powyższy, tak pięknie ilustrujący ofiarność obywatelstwa miasta i powiatu daje rękojmię, że z pomocą dalszej ofiarności, uda się utrzymać wydawanie obiadów przez cały okres zimowy.

Zarząd Kuchni Ludowej za naszem pośrednictwem dziękuje dotychczasowym ofiarodawcom za udzielone datki, poleca wszystkich biednych, korzystających z Kuchni Ludowej dalszej łaskawej ofiarności obywatelstwa.

—** **Zarząd Koła Przyjaciół Harcerzy w Grudziądzu** przypomina swoim członkom, rodzicom, opiekunom i sympatykom, że Walne Zebranie odbędzie się jutro, tj. we czwartek dnia 15 bm. o godzinie 7-mej w auli Gimnazjum mat.-przyrod.

Zarząd prosi o liczny współudział ze względu na sprawozdanie z całorocznej pracy i o zabieranie głosu w dyskusji.

—** **Związek Inwalidów Wojennych** (oddział w Starogardzie) zwraca się do ogółu z prośbą o pamięć o wdowach i sierotach po poległych.

Czyste zyski z różnych przedstawień amatorskich, winny być obracane na te cele. Na każdej zabawie, lub weselu winno się składkować na fundusz inwalidzki

—** **Ze sportu.** W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 2 odbędzie się w Bydgoszczy match reprezentacyjny piłki nożnej między przedstawicielami dwuch najruchliwszych środowisk sportu pomorskiego Torunia i Bydgoszczy.

—** **Zarząd Okr. Zw. Kas Chorych** na Wojew. Poznańskie i Pomorskie z siedzibą w Poznaniu, zwołuje na dzień 27 listopada o godz. 11 przedpoł. w wielkiej sali obrad Ubezpieczalni krajowej ulica Mickiewicza 2 nadzwyczajne Zgromadzenie Delegatów wszystkich Kas Chorych, należących do tegoż związku.

—** **Pomorski urząd wojewódzki** komunikuje, że instytucje, których działalność podlega Min. Pracy i Opieki Społecznej a które zamierzają starać się o subwencje państwowe, powinny do 25 listopada wnieść podania do Starostw względnie Magistratów.

—** **Ordery belgijskie dla urzędn. polskich.** Informują nas, że szereg wyższych urzędników min. Przem. i Handlu którzy brali udział w rokowaniach o zawarciu umowy polsko-belgijskiej otrzymali ordery od rządu belgijskiego.

—** **Odznaczeni oficerowie orderem włoskim.** Przed kilku dniami szereg oficerów polskich został odznaczony orderami włoskimi. Krzyż oficerski korony włoskiej otrzymali: rtm. Kiełpsz Józef, rtm. Lisiewicz Jan, rtm. Szmidt Zdzisław, rtm. Szymański Kazimierz. Krzyże Kawalerskiego orderu i Św. Maurycego i Łazarza otrzymali: pułk. Głuchowski i pułk. Głogowski, mjr. Bogusławski, mjr. Sokołowski i ppułk. Matuszewski. Krzyże kawalerskie orderu Korony włoskiej otrzymali: por. Lasocki, por. Hackel i por. Horodecki.

Ruch towarzystw.

Zarząd donosi członkom Stowarzyszenia urzędników dla budowy domów, że przy ul. Młyńskiej jest 4 pokojowe mieszkanie do wydzierżawienia. Reflektanci na to mieszkanie zechcą przesłać swoje podania najpóźniej do 22 bm. do sekretarza p. Dominikowskiego, ul. Kościuszki 37. [8374

Z całej Polski.

—** **BRODNICA. (Powstanie „Kuchni dla ubogich").** Magistrat z radą miejską i komisją ubogich energicznie bierze się do urządzenia „Kuchni dla ubogich", która będzie najbiedniejszym wydawać naturalja i ciepłe obiady.

Fundusze zbierze się ze składek w mieście i w powiecie a także jest w planie koncert symfoniczny, z którego dochód przeznaczony jest na „Kuchnię dla ubogich".

—** **TUCHOLA. (Ślepy inwalida wojenny fabrykantem mebli koszykowych).** W pobliskiej miejscowości Minchowo w dość krótkim czasie wytworzył się przemysł koszykarski, założony przez pewnego inwalidę wojennego, niejakiego Flatau'a.

Wspomniany, utraciwszy wzrok, w czasie wojny światowej, wyuczył się koszykarstwa a specjalnie wyrabiania bardzo ładnych mebli koszykowych, na które w ostatnich latach dzięki taniości jest bardzo znaczny popyt. Dawniej sam pracował, teraz Flatau zatrudnia przeszło 30 osób które wyszkolił; wiklinę wagonami sprowadza z okolic nadwiślańskich.

W ostatnim czasie powstało tu nawet 5 większych tego rodzaju przedsiębiorstw. Wyroby odbierają kupcy w Tucholi, Chojnicach, Gdańsku, Grudziądzu itd.

—** **Gdańsk. (Pieniądze metalowe.)** Według zapowiedzi senatora Volkmanna w końcu bieżącego roku mennica gdańska wypuszcza w obieg pieniądze metalowe, narazie w formie bilonu srebrnego, niklowego i miedzianego.

(Obrót guldenami.) Gdańska Kasa Centralna, spółka akcyjna, odgrywająca rolę banku emisyjnego, ogłasza pierwszy komunikat, ilustrujący obieg tymczasowych guldenów w mieście. W obiegu jest 5.974,878,73 guldenów wartości 238.987,3 funt. szterl. Pokrycie gdańskich guldenów przez walutę angielską podobno jest wystarczające.

—** **Lublin. (Zawieszenie „Ziemi Lubelskiej".)** Na mocy decyzji sądowej czasopismo „Ziemia Lubelska" zostaje z dniem 10 bm. zawieszone do czasu wyroku sądowego w sprawie karnej redaktora tego pisma p. Teodorowi Kaczyńskiemu, oskarżonemu z art. 263 kodeksu karnego.

—** **Lwów. (Obława na walutowców.)** Dziś przed południem dokonano tutaj wielkiej obławy na spekulantów walutowych. Obława wydała wielki plon. W rewizji oprócz policji uczestniczyli również urzędnicy skarbowi.

Z całego świata.

—** **Wielka afera polityczna w Londynie.** Wielką sensację w angielskich kołach politycznych wywołało aresztowanie lorda Alfreda Douglasa, oskarżonego przez Winstona Churchilla o potwarz w druku.

Douglas został aresztowany w prywatnem mieszkaniu i odstawiony do centralnego więzienia w Londynie, skąd po krótkiem badaniu wypuszczono go na wolność. Douglas jest autorem broszury politycznej p. tyt.: „Mordercy lorda Kitchenera czyli prawda o bitwie morskiej koło półwyspu Jutlandzkiego i rola żydów w tem zdarzeniu."

Autor zarzuca Churchillowi celową zwłokę w ogłoszeniu komunikatu po bitwie koło Jutlandji i umożliwienia w ten sposób spekulacji giełdowych. Akt oskarżenia zarzuca Douglasowi, że treść broszury narusza dobre obyczaje i spotwarza Churchilla.

—** **Czeskie aeroplany w Niemczech.** Czeska eskadra lotnicza, powracająca z Paryża do Pragi, wylądowała na terytorjum niemieckiem w Palatynacie. 4 aeroplany zostały aresztowane przez władze niemieckie.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny L. Sobociński.

Ś. p. Mieczysław Czarnowski

szef Sekcji Kupców Polskich gałęzi zbożowej przy Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu, wiceprezes Towarz. Kupców Samodzielnych w Pelplinie, zmarł nagle w dniu 10. bm.

Związek nasz jakoteż i Sekcja zbożowców traci w zmarłym niestrudzonego pracownika na polu odrodzenia handlu polskiego, o którym zachowamy jaknajżyczliwszą pamięć. [7096

Niech Mu ziemia lekką będzie.

Związek Tow. Kupieckich na Pomorzu i Sekcja Kupców Polskich gałęzi zbożowej przy Z. W. Tow. Kup.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski Damasy Raszkowski w Grudziądzu.

Ogłoszenie.

Parcele Kuntersztyńskie na rok 1924 wydzierżawiamy w następniących dniach:

w poniedziałek, dnia 19 bm. parcele grupa I, nr 1—34, grupa II, nr. 11—34, grupa I I, nr. 1—147 i grupa IV, nr. 1—39;

we wtorek, dnia 20 bm parcele grupa V nr. 1—102, grupa VI, nr. 1—62, grupa XV, nr. 1—32 i grupa XVI, nr. 1—72;

w środę, dnia 21 bm. parcele grupa XII, nr. 13—82, grupa XIV, nr. 1—224 i parcele przy ul. Kopernika nr. 1—17.

Pierwszeństwo mają tegoroczni dzierżawcy, którzy zgłoszą się w wyżej wymienionych dniach w godzinach od 9—1 w biurze naszem Ratusz II, pokój nr. 5 za przedłożeniem starego pokwitowania oraz wykazu osobistego wzgl. okładki chlebowej.

Reflektanci, którzy dotychczas nie mieli żadnych parcel zechcą się zgłosić w piątek dn. 23 bm.

Grudziądz, dnia 14 listopada 1923.

7098) **Magistrat, Wydział VI**
Zarząd Nieruchomości Miejskich.

Ogłoszenie.

Stosownie do rozporządzenia Pana Wojewody z dnia 13. 11. 1923, cofam tutejsze rozporządzenie policyjne z dnia 5. 11. 1923, dotyczące zakazu sprzedaży napoi alkoholowych.

Grudziądz, dnia 14 listopada 1923.

Prezydent miasta (7100
w z. Krobski.

Ogłoszenie.

Niniejszem przypomina się ponownie mieszkańcom m. Grudziądza rozporządzenie policyjne z dnia 8. 6. 1904 r. dotyczące zgłaszania zmian miejsca pobytu.

W myśl powyższego rozporządzenia obowiązana jest każda nowo sprowadzająca się osoba na stały pobyt do tut. miasta, lub wyprowadzająca się na stały pobyt do innej miejscowości, a także przeprowadzenie się z jednej ulicy na drugą, bezzwłocznie zgłosić w tut. urzędzie Meldunkowym. Oprócz tego właściciele domów i mieszkań lub ich zastępcy winni są dopilnować ażeby każda osoba, zamieszkująca w ich domu wzgl. mieszkaniu, została w wyżej wspomnianym urzędzie zameldowaną.

Niezastosowujący się do powyższego rozporządzenia podlegają karze do 300000 mk. lub odpowiedniemu aresztowi. 7101

Grudziądz, dnia 14 listopada 1923 r.

Prezydent miasta
w z. (—) Krobski.

Walne zebranie

Spółki zużytkowania bydła dla powiatu Grudziądzkiego sp. z. z ogr. por. w Łasinie

odbędzie się **we wtorek, dnia 20 listopada 1923 r., popołudniu o godzinie 3ciej** w tutejszem biurze Spółki, na które wszystkich członków się niniejszem uprzejmie zaprasza. [7093

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie rewizyjne
2. Sprawozdanie roczne i bilans.
3. Udzielenie pokwitowania zarządowi.
4. Wybory.
5. Przyjęcie ustawy odpowiadającej przepisom prawa spółkowego z dnia 29. 10. 20 w miejsce ustawy dotychczasowej.
6. Podwyższenie udziałów Spółki.
7. Różne sprawy.

Łasin, dnia 5 listopada 1923 r.

Spółka zużytkowania bydła dla powiatu Grudziądzkiego.
sp. z. z ogr. odpow.
Hoffmann, przewodniczący.

Szmaty

czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach **Drukarnia Pomorska.**

Sprzedaże

Koń

na biegunach prawie nowy do sprz. Groblowa 33, II p. lew.

Wielka wyprzedaż

po cenach fabrycznych!!!

Koszule męskie flan. wie. 100	1.350 000
Koszule męskie flan. w el. 90	1.270.000
Koszule męskie flan. wiel. 88	1.200.000
Koszule męskie płócien w. 100	1 750.000
Koszule męskie płócien w. 88	1.650 000
Koszule męskie dzienne, białe	2 500.000
Koszule męskie dzienne, kolor.	2.300 000
Kołnierzyki męskie pikowe	200.000
Półkoszulki watowane	280.000
Koszule damskie z koronką	1.300.000
Koszule damskie płócienne	1.350.000
Majtki płócienne	1.100.000
Staniczki z haftem	650 000
Wełna do pończoch kolorowa	370 000

Pończochy — skarpetki nici i t. p.
8368]

Tylko 4 dni!!!

Bernard Łużyński
Chełmińska 65.

Kupno

Kupię duże lustro

oferty pod nr. 7087 do administracji Głosu Pomorskiego.

Około 150 ctr. dobrych **kartofli jadalnych** kupi **Bronisław Murawski** J. Wybickiego 26. [7063

Kupię zaraz jedną parę **walcy** młyńskich wielkości 600/250 albo wyższe, oraz 2 cylindry. W adom. Inowrocław Toruńska 2 **St. Głowiński.**

Posady

Pomocnik

z branży kolonjalnej, destylacji i win, w 5 roku praktyki, z dobr. świadectwami [8371 **poszukuje posady** zaraz lub od 1 grudnia. Łask. zgłosz. uprasza **Władysław Szweda** **Czersk,** ul. Chojnicka 6. Pomorze.

Poszukuję od zaraz **dziewczynki do dzieci.** Zgłaszać się ul. Kwiatowa 5, I. p. od godz. 12-4.
8376] Fedajko.

TEATR SWIETLNY VARIETE „ORZEŁ"

Dziś, w środę po raz ostatni 4i ostatnia serja **Cuda dżungli** oraz **Młodość** w 6 aktach.
Od jutra czwartku, największe dzieło historyczne **PIOTR WIELKI**

Dobrze prosperujący handel materjałów opałowych

położony w najlepszej okolicy miasta, składający się ze składnicy i kantoru ze związkiem telefonicznym, natychmiast korzystnie **do sprzedania wzgl. wydzierżawienia**
Zgłosz. do Głosu Pomorskiego pod nr. 7103.

CEGŁĘ

po cenach bezkonkurencyjnie niskich do natychmiastowej dostawy poleca

Cegielnia Parowa Świerkocin 7102
Zarząd: Grudziądz, ul. Toruńska 6, tel. 257

Poszukuję natychmiast **dwuch uczni** **Seemann** mistrz fryzjerski **Gniew,** Rynek nr. 28 7097

Poszukuję od zaraz **starszą dzielną modniarkę** z łącznością familijną **M. Rohdówna, Jabłonowo** (Pom.) **Skład kapeluszy damskich.** (8373

Gospodyni

rutynowana poszukuje posady do zarządu lecznicy, szpitala, pierwszorzędnego interesu lub do dużego domu Łask. zgł. do Gł. Pom. pod nr. 8877.

Mieszkania

Mieszkanie

4 pokojowe z wszelkiemi wygodami przy ulicy Sobieskiego **zamienię** na 5 lub 6 pokoji. Koszta przeprowadzki pokryję według umowy. Zgłosz. do Głosu Pomorskiego pod nr. 8369.

Od natychmiast **poszukuję dobrze umeblow. pokoju** z całkowitem utrzymaniem. Łask. oferty upraszam przesłać do Głosu Pomorsk. pod nr. 7099.

Dobrze umebl.
Pokoju

w pobliżu placu 23 St. od 1. XII. 23 poszukuję. Zgłosz. do Gł. Pom. pod nr. 8375.

Dzierżawy

Poszukuję dzierżawy **gospodarstwa** z dobrą ziemią od 100—300 mórg oraz młyna wodnego lub motorowego z ziemią w dob. okolicy Zgłoszenia do: **Michałek, Poznań** ul Łukaszewicza 13

Zguby

Zgubiono papiery wojskowe na nazwisko Marcin Koper. Proszę o zwrot **Brankowy** (8351 poczta Szynych, p. Chełmno

Zgubiono dnia 7 listopada 1923 r. **czarny portfel** z dokumentami oraz książeczką wojskową, kwit na obbiór cukru, kilka fotografji i gotówkę 472 000 mkp. Zgłosz. do Głosu Pomorskiego pod nr. 8372.

Różne

Mam zamiar wstąpić jako 3-ci lub 4-ty **wspólnik do banku** lub do dobrze prosperującego interesu z **250—300 000 000** mk., oprócz tego posiadam dobrą gwarancję. Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 8336

Paszportowe obrazki w 1/2 godziny
3 go Maja 10. [8378

KOMUNIKAT.

Poznaj siebie! Jeżeli chcesz poznać kim jesteś? Kim być możesz? Charakter, zdolności przeznaczenie, jeżeli cierpisz moralnie, nie znasz wyjścia jeżeli Ci brak energji, równowagi, jeżeli nie wiesz jak żyć, postępować, aby zwycięsko przeciwstawić się losowi, zwróć się do p. Szyllera-Szkolnika człowieka ogromnego doświadczenia życiowego, znawcy dusz, autora prac naukowych, nadeślij charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby, napisz imię, rok, miesiąc urodzenia, kawaler, żonaty, wdowiec, ile osób najbliższej rodziny. Na tych danych otrzymasz listem poleconym naukową szczegółową analizę charakteru, określenie ważniejszych zdarzeń życiowych, odpowiedzi na szczerze zadane pytania, również horoskop ułożony przez słynne medjum Miss Evigny, do tego najnowszy utwór Szyllera-Szkolnika, książkę: „Tajemnice powodzenia". Rady, wskazówki uwagi, jak żyć, postępować, aby osiągnąć powodzenie, dobrobyt, niezależność, zadowolenie moralne. Analizę, horoskop z książeczką „Tajemnice powodzenia" wysyła się po otrzymaniu mk. 250 tysięcy. Jeżeli więc wziąć pod uwagę, że wykonanie analizy wymaga kilku godzin poważnej pracy umysłowej, koszta ogłoszeń, pocztowe i inne, to powyższa suma nie może wydawać się zbyt wysoką. Osobiście przyjmuje 12-7 p.p. Doświadczenia naukowe p. Szyllera-Szkolnika zaszczycone chwalebnymi protokółami naukowych towarzystw Warszawy, świadectwami najwybitniejszych powag świata lekarskiego, odezwami prasy. Książki nadzwyczaj ciekawej treści naukowo-pouczającej. Katalog ilustrowany darmo. Na przesyłkę dołączyć znaczek pocztowy. **Adres: Warszawa, Psycho-Grafolog Szyller-Szkolnik, Piękna 25 pokój 9, Telefon nr. 506—09.** (7090

---

100 wagonów owsa

Dla miast garnizonowych: Grudziądz, Bydgoszcz, Inowrocław i Chełmno **potrzebujemy**

za wymianę na w składnicach naszych w Grudziądzu znajdujące się: **tomasówkę, superfosfat, sól potasową, makuch rzepakowy, makuch lniany, węgiel, cement i benzynę.** 7091

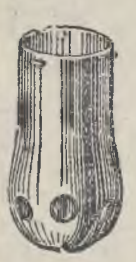
Oferty od producentów wprost są nam bardzo pożądane.

Pardon & Kurzawa

Hurt Ziemiopłodów

Grudziądz

Adr. telegr. „Parkurz" Telefony 858 i 52.

Wielkoposka
Centrala Żarówek
W. Tomaszewski i S-ka.
Poznań, Fr. Ratajczaka 36 - Telefon 1586
poleca hurtownie: 7095
wszelkie przybory do światła gazowego.

Browar Kuntersztyn Tow. Akc.

poleca swe jasne i ciemne 7092

piwa eksportowe w butelkach

specjalnie w naszym browarze odciągane.

Członka Zarządu

fachowego bankowca, poszukuje od 1. XII. 1923 lub 1. 1. 1924.

BANK PUCK Sp. z. z n. odp. w PUCKU

Zgłoszenia wraz z referencjami oraz podaniem pensji przyjmuje
A. Miotk - Puck - Rynek
prezes Rady Nadzorczej
7031

Gdzie można tanio kupić?

Łatwo wiele pieniędzy zarobić,
Ożenić się dobrze i bogato,
Szczęśliwie wyjść zamąż?
Poszukuje ktoś posady,
Oszczędn. swoje chce korzystnie ulokować,
Mieszkanie wynająć,
Odnaleźć zgubę,
Rower sprzedać lub odnaleźć
Stare sprzęty, ubrania i t. p. sprzedać,
Kupić dom, willę lub majątek,
I wogóle co sobie kto tylko życzy

uzyska najpewniej, używając do ogłoszenia najpoczytniejsze pismo na Pomorzu:

„GŁOS POMORSKI"